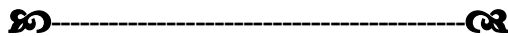

การบูรณาการหลักปาปนิกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์
ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร*

PAPANIKADHAMMA INTEGRATION FOR IDEAL CHARACTERISTICS PROMOTION
OF THE SOCIAL SECURITY OFFICE ADMINISTRATOR
IN SAMUTSAKORN PROVINCE

สุจิต กิ่งเกล้า, ธิติวดี หมั่นมี, เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ
Suchit Kingkla, Thitiwut Manmee, Kiettisak Suklueang
สำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร
Social Security Office in Samutsakorn Province
anuwat.kra@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้ก่อปรด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักปาปนิกรรมกับคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี ทั้งเชิงปริมาณ จากประชากร 131 คน ด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงตามจำนวนที่มีอยู่จริง และเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะจงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 14 คน

ค้นพบถึงความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันอย่างมีนัยยะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แม้ปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันตามตำแหน่งหน้าที่ แต่มีความคิดเห็นไม่ต่างกัน สามารถสะท้อนการผสานแนวคิดหลักปาปนิกรรม 3 กับหลักธรรมาภิบาล 9 ได้ บ่งบอกเป็นคุณลักษณะที่พึงมีของผู้นำที่ดี จึงยอมรับสมมติฐาน ในด้านปัญหาและอุปสรรค ค้นพบว่าการมีส่วนร่วมในองค์กรมักเป็นไปตามโครงสร้างหน้าที่มากกว่าความสนิสนมตามความสมัครใจ และไม่ครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องภายนอกองค์กร อันพึงกระทำและสามารถสานต่อไปได้ ดังนั้นผู้บริหารที่ดีพร้อมด้วยหลักพุทธธรรมและคุณธรรม ย่อมแสดงถึงศักยภาพของการเป็นผู้นำที่พึงประสงค์ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาครมากขึ้น

คำสำคัญ: หลักปาปนิกรรม; ผู้บริหาร; สำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร

Abstract

This article was to study the mean of Papanikadhamma integration to promote the ideal characteristics of the Social Security Office Administrator in

* Received July 30, 2019; Revised September 30, 2019; Accepted October 15, 2019

Samutsakorn Province. Methodology was the mixed methods: The quantitative research, data were collected from all officers and personnel, purposefully collected from the real amount of 131 people. The qualitative research, data were collected from 14 key informants, purposefully selected by in-depth-interviewing. Findings were relative with significant, by overall was at high level. Hypothesis testing was found that Papanikadhamma factor had positive relationship with the universal Dhammapipala principle to promote the ideal characteristic of the Social Security Office Administrator in Samutsakorn Province. Problems and obstacles were found that participation; along administrators were collaborated under office's structure which sometime unintentional. Meanwhile, external participation was not covered though could be proceed. It resulted the Administrator of the Social Security Office in Samutsakorn Province tends to have ideal characteristic and leadership with Buddhadhamma supporting the more effective administration of the Social Security Office in Samut Sakorn Province.

Keywords: Papanikadhamma; Characteristics; Social Security Office Administrator

บทนำ

ในการบริหารงานองค์กรนั้น ผู้บริหารจะต้องสามารถจัดการกระบวนการของการทำงานและใช้ทรัพยากรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ และความสามารถของผู้บริหารจะสามารถวัดได้จากประสิทธิผลและประสิทธิภาพของงานที่เกิดขึ้น กระบวนการบริหารเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย การวางแผน การจัดการ การสั่งการ และการควบคุมหรือการประเมินผล (Louis A., 2562) ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องเห็นภาพของความเชื่อมโยงของงานภายในองค์กร เพื่อสามารถบริหารจัดการให้มีความราบรื่น มีเป้าหมายร่วมกัน ที่เรียกว่าวิสัยทัศน์ขององค์กร อาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ กล่าวคือ ศาสตร์เป็นลักษณะของการบริหารที่มีขั้นตอน มีระบบ มีการวางแผน มีการคิดการปฏิบัติ มีการตรวจสอบ และศิลป์ คือการมีความยืดหยุ่น มีการปรับเปลี่ยนภายใต้หลักการที่ดี มีภาวะผู้นำ (leadership)

จากแนวทางจากแผนยุทธศาสตร์สำนักงานประกันสังคม ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2558 – 2562) (กระทรวงแรงงาน, 2558) สรุปได้ว่า สำนักงานประกันสังคม ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำ เน้นการออกแบบเส้นทางพัฒนาภาวะผู้นำให้สอดคล้องกับทิศทางและกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจขององค์กร เพื่อวางรากฐานระบบประกันสังคมให้เป็นระบบสากลในการเข้าสู่การเป็นประกันสังคมชั้นนำของอาเซียน เป็นประโยชน์ต่อการดูแลแรงงานต่างด้าวที่อยู่ในราชอาณาจักรไทยและแรงงานไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศ นอกจากนั้นแผนปฏิบัติราชการ

สำนักงานประกันสังคมระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563-2565) ได้ปรับเปลี่ยนแนวทางการปฏิรูปองค์กรให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง ให้สามารถบริการได้เต็มศักยภาพโดยการสร้างความครอบคลุม ดูแลสิทธิประโยชน์ของวัยแรงงาน

อย่างไรก็ตามจากบทสรุปแนวคิดของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคม (กระทรวงแรงงาน, 2563: น.5-14) พบปัญหาว่า การให้บริการที่มีรูปแบบมาตรฐานเหมือนกันหมดทั่วประเทศนั้นไม่สามารถตอบโจทย์ครอบคลุมความต้องการจากลูกจ้าง นายจ้าง และผู้ประกันตนที่แตกต่างกันตามลักษณะเชิงพื้นที่หรือพื้นฐานความรู้หรือสัญชาติ ซึ่งถือเป็นการกำหนดแนวทางของสำนักงานประกันสังคมให้นำไปสู่สังคมที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง คือ ประชาชนทุกคนต้องได้รับการดูแล ทั้งวัยเด็กที่จะกลายเป็นแรงงาน และวัยชราที่เคยเป็นแรงงานมาก่อน

สำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร โดยรับผิดชอบดูแลสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตนในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร รวมทั้งสิ้นจำนวน 535,597 คน (สำนักงานประกันสังคม, 2563) มีสัดส่วนของแรงงานต่างด้าวรวมอยู่ด้วย จำนวน 172,813 คน ซึ่งมากเป็นอันดับสองของประเทศรองจากกรุงเทพมหานคร จากงานวิจัยของอัจฉริย์ งามพร้อมสกุล เรื่องการบริหารการประกันสังคมของสำนักงานประกันสังคมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อปีพ.ศ.2558 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้ประกันตนในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร พบว่าสำนักงานประกันสังคม ยังคงมีปัญหาในความล่าช้า การขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เฉพาะด้านกฎหมายและการเงิน (อัจฉริย์ งามพร้อมสกุล, 2559) และจากผลการสำรวจความพึงพอใจต่องานบริการของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาครปีพ.ศ. 2562 (สำนักงานประกันสังคม, 2562: น. 1-6) พบว่าบุคลากรในภาพรวมขององค์กรยังขาดคุณลักษณะที่สำคัญในการพัฒนางานและองค์กร ไม่สามารถมองงานในภาพรวม ขาดความรู้ในเนื้อหาของตนและไม่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ประกันตนในส่วนงานอื่นๆ ขาดทักษะและความรู้ด้านระบบดิจิทัล ดังนั้นการขับเคลื่อนพัฒนาสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร จะต้องเริ่มจากการพัฒนาผู้บริหารองค์กรที่มีภาวะผู้นำให้มีประสิทธิภาพ จึงเห็นควรน้อมนำหลักธรรมภูมิปัญญาแห่งพระพุทธศาสนามาใช้เป็นแนวทางร่วมกับศาสตร์สากล ซึ่งหลักธรรมที่เห็นว่าเหมาะสมคือหลักปาปนิกรรม 3 ได้แก่การมองการณ์ไกล การมีความรอบรู้เชี่ยวชาญในกิจการงานและการมีความเข้าใจที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นอย่างดี วิเคราะห์การบูรณาการเพื่อเป็นแนวทาง การพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาครในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักปาปนิกรรมกับคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักปาปนิกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับกลุ่มประชากรระดับผู้ปฏิบัติงานเฉพาะเจาะจงตามจำนวนจริงทั้งหมดจำนวน 131 คน พร้อมทั้งวิจัยรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 14 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ แจกแบบสอบถามพร้อมกับการสัมภาษณ์

ประชากร (Population) ได้แก่ กลุ่มระดับผู้ปฏิบัติงานสำนักงานประกันสังคมในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาครทั้งหมดจำนวน 131 คน ใช้วิธีเฉพาะเจาะจงตามจำนวนที่มีอยู่จริง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม และการตรวจสอบเครื่องมือดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของ “การบูรณาการหลักปาปนิกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร” เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากร โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และอายุงาน (ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ “การบูรณาการหลักปาปนิกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร” ประกอบด้วยหลักปาปนิกรรม 3 ด้านคือ 1) จักขมา 2) วิรูป 3) นิสสยสัมปโน

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ “การบูรณาการหลักธรรมาภิบาลสากลเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร” ประกอบด้วย หลักธรรมาภิบาลสากล 9 ประการ คือ 1) การมีส่วนร่วม 2) หลักนิติธรรม 3) หลัก

ความโปร่งใส 4) หลักการตอบสนอง 5) มุ่งเน้นฉันทามติ 6) ความเสมอภาค 7) หลักประสิทธิผล และประสิทธิภาพ 8) ภาระรับผิดชอบ 9) วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การบูรณาการหลักป้าปณิธรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร”

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักป้าปณิธรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร” ผู้วิจัยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามโดยใช้ตารางแสดงค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis) การทดสอบสมมติฐานนั้นผู้วิจัย จะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างป้าปณิธรรมกับผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) เป็นค่าที่วัดความสัมพันธ์ และใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานเนื่องจากระดับของตัวแปรที่ใช้เป็นระดับอันตรรกภาพและสามารถคำนวณได้ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม
3. วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
4. สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักป้าปณิธรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูล 3 ด้านดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร พบว่าคุณลักษณะของผู้นำควรมีความน่าเชื่อถือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถกำหนดเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม และปฏิบัติได้อย่างชัดเจนจนสามารถบรรลุผลได้ เมื่อพิจารณาเชิงลึก พบว่า หลักป้าปณิธรรม 3 ด้าน คือ ด้านจักษุม่า เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล กล้าคิดกล้าทำ กล้าเปลี่ยนแปลงตนเองและกรอบความคิดไปสู่สิ่งที่ดี ด้านวิธูโร เป็นผู้เชี่ยวชาญชำนาญในงานส่วนตนได้เป็นอย่างดี ใช้เทคโนโลยีได้ดีเท่าทันนวัตกรรมใหม่ ด้าน

นิสสัยสัมปันโน ได้รับความเคารพนับถือจากผู้ได้บังคับบัญชาและประชาชนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นกัลยาณมิตร ให้ความเสมอภาคกับทุกภาคส่วน สิ่งเหล่านี้จะส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาครมากขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักปาปนิกรรมกับคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยหลักปาปนิกรรม มีความสัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาครในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.925 โดยมีระดับความสัมพันธ์สูงมาก

3. ผลการวิเคราะห์การบูรณาการหลักปาปนิกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร คือ **ด้านจักษุมา** เป็นวิสัยทัศน์ที่นำไปสู่การขับเคลื่อนองค์กร ซึ่งการมีวิสัยทัศน์ดี มีระบบคิดชัดเจน ตามหลักธรรมาภิบาล คือหลักวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ **ด้านวิริย** มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทำงานโดยยึดหลักความถูกต้องตามกฎระเบียบ วัฒนธรรมองค์กรและข้อกำหนดสำนักงานประกันสังคม นำเทคนิคต่างๆ ทางด้านเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานและการบริการต่อประชาชน **ด้านนิสสัยสัมปันโน** มีความสามารถติดต่อประสานงานสำเร็จลุล่วงได้ตามเป้าหมาย พึ่งพาอาศัยคนอื่นได้ มีมนุษยสัมพันธ์ดี ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในการทำงาน อาทิเช่น เครือข่ายอาสาสมัครแรงงาน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ธนากรต่างๆ เป็นต้น วางตนให้เป็นต้นแบบที่ดี

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิเคราะห์การบูรณาการหลักปาปนิกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ดังนี้

ด้านจักษุมา ปัญญาองค์การณโกล มีวิสัยทัศน์ในการทำงานโดยอาศัยกระบวนการคิดที่รอบคอบและมีเหตุผล ใช้ประสบการณ์ในอดีตร่วมในการตัดสินใจและวางแผน เนื่องจากผู้ใช้แรงงานมีความหลากหลายและแตกต่างกันในฐานะและสภาพความเป็นอยู่ การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี ให้กับผู้ใช้แรงงานจึงต้องมีการจัดสวัสดิการทางสังคมให้เหมาะสมทั้งกลุ่มแรงงานในระบบ (มาตรา 33 และมาตรา 39) และกลุ่มแรงงานนอกระบบที่ประกอบอาชีพอิสระ (มาตรา 40) มุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายประกันสังคมทุกกลุ่ม เช่น เครือข่ายสถานประกอบการ, บ้าน, วัด, โรงเรียน เป็นต้น ให้ประชาชนทุกกลุ่มมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

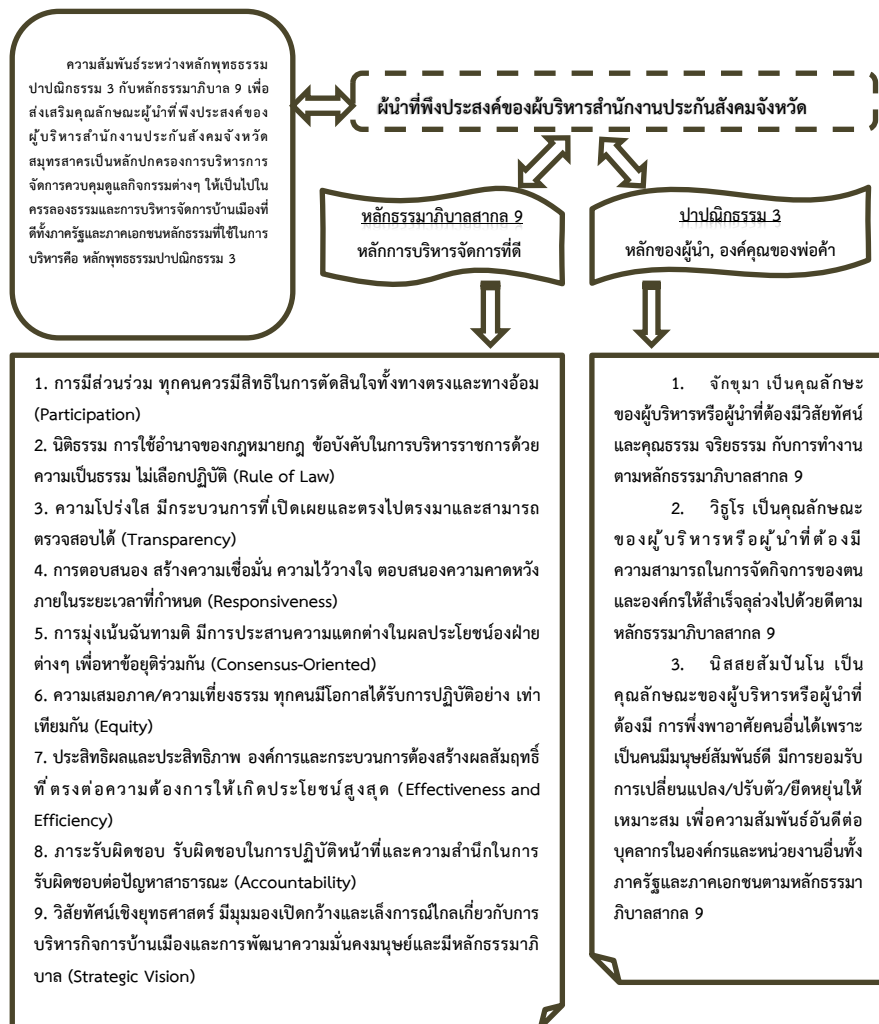
ด้านปัญหาและอุปสรรคพบว่า หลายครั้งวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสะท้อนการดำเนินงานที่ไร้ทิศทาง และไม่สร้างโอกาสพัฒนาเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ ใน

ส่วนข้อเสนอแนะพบว่า ควรใช้คุณธรรมด้านปาปนิกรรมทั้ง 3 ด้าน มาเป็นแนวทางการบริหารงานของผู้นำโดยคำนึงถึงคุณค่าของหลักประสิทธิภาพขององค์กรส่วนรวมและประสิทธิผลต่อประชาชนเป็นสำคัญ เปลี่ยนจากระบบ KPI เป็นระบบ OKR ซึ่งตอบโจทย์พันธกิจองค์กร โดยสะท้อนจากอัจฉริยภาพของผู้บริหาร ที่เข้าใจวิสัยทัศน์องค์กรและสามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการดำเนินงานให้เท่าทันสถานการณ์อย่างเหมาะสม ซึ่งความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (จิตาภา เร่งมีศรีสุข, 2560) ได้วิจัยเรื่อง พุทธภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมตามหลัก ปาปนิกรรม 3 เป็นการนำหลักธรรมมาเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ คือ ด้านจกขุมา ผู้บริหารเทศบาลต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ กำหนดนโยบายที่มีผลการพัฒนาในระยะยาว ด้านวิรูโร ผู้บริหารต้องมีความเชี่ยวชาญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการในทุกด้านสร้างประโยชน์อย่างทั่วถึง และด้านนิสสยสัมปันโน ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการใช้ศาสตร์บริหารคนที่เข้ามามีส่วนร่วม เป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่าย ทำให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นที่สร้างความสำเร็จให้กับแผนงาน ขณะที่ (พระอภิรัตน์ จิตวิริโย, 2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” พบว่า 1) การศึกษาคุณลักษณะการบริหารงานตามหลักทศุติยาปาปนิสูตรของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านนิสสยสัมปันโน ด้านวิรูโร ด้านจกขุมา 2) การศึกษาหลักและวิธีการพัฒนาคุณลักษณะการบริหารงาน พบว่าผู้บริหารต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการวางแผนรอบคอบ กล้าตัดสินใจ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถวิเคราะห์และกำหนดทิศทาง มีทักษะด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ มองโลกในแง่บวก มีจิตอาสา ซื่อสัตย์ จริงใจ มีเหตุผล นำหลักธรรมมาใช้สร้างศรัทธาและความเชื่อมั่น

ด้านวิรูโร จัดการธุระได้ มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารหรือผู้นำที่ต้องมีในการดำเนินการโดยยึดหลักความถูกต้อง กล่าวคือถูกต้องตามกฎหมายระเบียบ แบบแผนต่างๆ เพื่อให้รัดกุมมากที่สุด ปฏิบัติหน้าที่ให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีที่มาที่ไป และไม่ก่อให้เกิดปัญหาตามมา วางตนของผู้บริหารให้เป็นต้นแบบที่ดี

ด้านนิสสยสัมปันโน มีมนุษยสัมพันธ์ดี ผนวกทักษะของการสื่อสารและการบริหารงานให้เกิดความสำเร็จ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของทุกภาคส่วนของงานประกันสังคม ให้บรรลุซึ่งผลประโยชน์อย่างครอบคลุมและทั่วถึงมากที่สุด

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากแผนภาพสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้

1. หลักจักขุมา (วิสัยทัศน์) การมองการณ์ไกลผู้บริหารจักต้องมีวิสัยทัศน์ อาศัยทั้งการใช้แนวคิดจากประสบการณ์ส่วนตัว ผนวกกับการศึกษาข้อมูลจากทุกแหล่งที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ คัดคะแนน และวางเป็นนโยบายเพื่อยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ลดทอนข้อบกพร่องของปัญหาเดิม แล้วก่อให้เกิดกลยุทธ์ที่สร้างความสำเร็จในอนาคต โดยผลวิจัยแสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกคือ หลักจักขุมานั้นเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกันกับหลักธรรมาภิบาลสากล 9 ที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะของผู้นำที่ดี ถึงพร้อมด้วยนิติธรรมและความเที่ยงธรรม วัดได้จากผลงานที่บรรลุตามวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ที่ตั้งไว้

2. หลักวิธวิธี (ความสามารถในการจัดการ) การจัดการกิจการได้ดีอย่างมีความเชี่ยวชาญ ผู้บริหารอันพึงประสงค์นั้น ต้องเพียบพร้อมด้วยความสามารถเชี่ยวชาญในภาระงานที่รับผิดชอบ ผ่านการสั่งสมทักษะมาอย่างยาวนาน ทำให้พัฒนาการทำงานไปสู่ผลสำเร็จ และก้าวไปสู่ตำแหน่งผู้บริหารที่ดี ที่สำคัญคือการทำงานที่ยึดหลักนิติธรรม มุ่งเน้นฉันทามติ เที่ยงธรรม มีความโปร่งใส และปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนและสังคมส่วนรวม สอดคล้องตามหลัก ธรรมาภิบาลสากล 9 เป็นผู้บริหารที่ดีถึงพร้อมด้วยความสามารถในการจัดการที่ดี

3. หลักนิสยสัมปັນโน (มนุษยสัมพันธ์) ผู้บริหารที่ดีจักต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีด้วย เพราะผู้บริหารที่สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมหมายถึงการเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ เป็นที่ไว้วางใจและ น่าคบหา นำมาซึ่งการพึ่งพาอาศัยกับผู้อื่นเพื่อให้ได้รับความช่วยเหลือ ต่อยอดการทำงานให้บรรลุได้ สอดคล้องกับธรรมาภิบาลสากล 9 ในด้านการตอบสนองสร้างความเชื่อมั่นให้กับทุกภาคส่วน สามารถประสานการทำงานที่หลากหลายให้บรรลุถึงผลสัมฤทธิ์ในงาน ประกันสังคมได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ส่งเสริมให้มีความรู้และเข้าใจเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้ถ่องแท้ ให้เข้าใจอุดมการณ์ของงานประกันสังคม
2. การนำหลักธรรมปาปนิคธรรม 3 ใช้ในเรื่องมีวิสัยทัศน์ของการบริหารจัดการที่ดีและการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเข้าใจ
3. การนำหลักธรรมาภิบาลสากล 9 มาปรับใช้ในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีให้สอดคล้องกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ส่งเสริมการประชุม สัมมนา อบรม ผู้บริหารทุกระดับให้มีความรู้และเข้าใจเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยสอดแทรกหลักคุณธรรม จริยธรรม เข้าถึงในหลักการปรัชญาด้านประกันสังคม
2. ส่งเสริมโครงการและแผนงาน กิจกรรมของงานประกันสังคมตามนโยบายภาครัฐให้สอดคล้องกับพันธกิจและกลุ่มเป้าหมายเครือข่ายพันธมิตรของสำนักงานประกันสังคม โดยยึดหลักพุทธธรรมปาปนิคธรรม 3 และหลักธรรมาภิบาลสากล 9
3. ส่งเสริมหลักการมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดต่อการปฏิบัติงานและการประเมินผล รวมทั้งแก้ไขปัญหา พัฒนาคุณภาพงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความมั่นคง ยั่งยืนขององค์กรและประเทศชาติ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการนำหลักปณิธานเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการสำนักงานประกันสังคม
2. ควรศึกษาแนวทางการนำหลักปณิธานมาประยุกต์ใช้การสื่อสารด้วยระบบดิจิทัลของสำนักงานประกันสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กองนโยบายและแผนงาน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน. (2562). *แผนปฏิบัติการราชการสำนักงานประกันสังคม (พ.ศ.2563 – 2565)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงแรงงาน.
- กองวิจัยและพัฒนา สำนักเงินสมทบ สำนักเสริมสร้างความมั่นคงแรงงานนอกระบบ สำนักงานประกันสังคม. (2562). *จำนวนสถานประกอบการและสาขา/นายจ้างและผู้ประกันตน/ลูกจ้าง จำแนกรายจังหวัด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานประกันสังคม.
- จิตาภา เร่งมีศรีสุข. (2560). *พุทธภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2546). *ภาวะผู้นำ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- พระอภิรัตน์ ฐิตวิริโย. (2561). *ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อัจฉรีย์ งามพร้อมสกุล. (2559). *การบริหารการประกันสังคมของสำนักงานประกันสังคมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 6(2), 341-352.